

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Pápaszem*

Cím: *A „Kis pizskos”*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp
(Hely)

1928. 3. 15.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

640.24

Hely

„Kis Pizskos”

Idő

„1928”

Személy

A „Kis pizskos”

A Veres Pálné uccában a bontó csákány megint kikezdett egy régi házat, melynek szép barokkstilú kapuzatát a városi múzeum emberei megmentették az elmúlástól és a múzeum egyik oldalszárnyában állítják fel. Az utolsó hekekben itt is, amott is sok mindenféle érdekességet olvastam erről az öreg házról. Megírták róla, hogy a pincéjében aranyat találtak. Az aranyról aztán rövidesen kiderült, hogy nem is arany, hanem fazékra való osztrák értékű rézpénz a Bach-korszakból. Ez a fordulat azonban nem hozta ki a sodrából az öreg ház életíróit, akik hangulatos riportokban tovább szöttek-fönták a legendák szálat a titokzatos régi ház körül. Csak két dolgot nem írtak meg erről a házról. Nem írták meg, hogy ez a ház, amelyet a kilünő Freystädler lovag most lebontat, hogy bérházat építsen a helyébe: nyolvan esztendeig a Mocsonyi-familia háza volt. Mivel pedig Bethlen Margit grófnőnek, a miniszterelnök feleségének Mocsonyi-lány volt az édesanyja, ennél fogva úgy szegről-végről Bethlen Margit grófnőnek is volt valamelyes köze ehhez az öreg házhoz. A másik érdekessége ennek a háznak, hogy valamikor ebben a házban volt a Kis pizskos.

Hogy mi az a „Kis pizskos”, azt tudja minden régebbi évjáratú belvárosi polgár, aki a jó sört szereti. A Belvárosban pedig mindenki igen szereti a jó sört. A Belvárosban tradíciója van a sörvásznak és a Belvárosban nem is a harangkongás jelzi a delet, hanem a — friss csapolás. A régmúlt időkben temérdek ilyen apró-cseprő söröző-borozó állomása volt a Belvárosnak. Ebéd előtt itt jöttek össze a jó pesti burgerek, és egy pohár bor, vagy egy korsó sör mellett itt hányták-vetették meg a világ sorját. A

regi időben a legnevezetesebb ilyen jó kva-terkázó hely a Csiga-vendéglő volt. A Csiga-ba járt Vörösmarty Mihály is. Külön asztala volt és külön kompániája. Nem költők és nem akadémikusok ülték körül Vörösmarty Csigateli asztalát, hanem jó belvárosi spiszek, akik épügy megbecsülték a jó bort, mint maga a költő. Később, amikor sok minden megváltozott a Belvárosban és Hild mester új emeletet rakott a tornyos városházára is, a belvárosi ember elpártolt a bortól és az új generáció sörvására adta magát. A belvárosiaknak két jeles sörözőhelyük volt. Az egyik a kötőuccai Krist-házban, a „Buda városához” címzett vendéglőben. A másik híres söröző volt a Bietrich-Scholz-féle vendéglő a Kigyó uccában. Ezt „Pizskos”-nak becézték. Körülbelül azon a helyen volt a „Pizskos”, ahol most a Pázmány-szobor áll. A katonatiszt urak a Károly-kaszárnyából, a tisztviselő urak a régi városházáról, a tanár urak a Piaristák házából mind idejártak, ha megsomjaztak. Vagy a Buda városához címzett vendéglőbe, vagy a „Pizskos”-ba. Népszerűség tekintetében a „Pizskos” vitte el a pálmát. Nem a pizskokért, — ámbár kétségtelen, hogy ez is hozzátartozott az élvezetnek, — de mégis a söréért jártak a „Pizskos”-ba az emberek. Mikor aztán 1897-ben a városregulátorok megölygatták az öreg Belváros régi plánumát, és amikor öreg házak, uccák meg terek tűntek el a városzabályozók keze alatt: elűnt a föld színéről az a ház is, amelyben a Pizskos csaplórosa mérte a nagyszerű sört.

A Pizskos tehát megszűnt, de rövidesen megszületett a — „Kis pizskos”. A Scholz-féle vendéglő csaposa: Mátyás úr önállósította magát. Beköltözött a Mocsonyi-házba, a Veres Pálné uccának abba a keshedt vén házába, amelyet most bontanak le. Mátyás úr itt alapította meg a Kis pizskos-t. Attól fogva idejártak sörözni ebéd előtt a polgárok, az ügyvéd és tanár urak. Mátyás úr jó

sört mért, ergo a Kis pizskos állandóan megtelt emberrel. Mikor aztán az agyonszabályozott új Belvárosban kiépítették a Kéményseprő ucca hatalmas emeletes házait, Mátyás úr hátat fordított a Mocsonyi-háznak és átköltözködött a Kéményseprő uccába s megalapította a Mátyás-pincét. A Részvényserfőző rendezte le a Mátyás úr vendéglőjét.

Megszűnt tehát az a Kis pizskos, amelyet Mátyás úr alapított, ellenben a Mocsonyi-ház szomszédságában, a Fáy-Halász Gedeon házában megalakult az új Kis pizskos. A régi Csiga vendéglősenek egyik fia: Schwetz István mérte a komlólevet az új Kis pizskosban. Friss csapolás idején ez a lokál is állandóan tele volt és mikor a Fáy-Halász-ház helyén is új emeletes palota épült, Schwetz István odébb állott egy házzal és most a Kúria uccában folytatja karrierjét a Kis pizskos.

Ez a Kis pizskos genealógiája, amely kétségtelenül hozzátartozik a sokat próbált Belváros történetéhez. De hozzátartozik a Belváros monográfiájához a Mocsonyi-familia történetéhez is. A Mocsonyi-familianak három háza is volt a Belvárosban. A legnagyobb és leghatalmasabb ház a Váci ucca és a Deák Ferenc ucca sarkán áll ma is. A leggyatrább, legrégebbi háza a zöldfauccai ház (ma Veres Pálné ucca 8.), amelyet most lebontanak. Ezt a házat 1755-ben Popovics Mihály vásárolta és 92 esztendeig volt a Popovics-familia birtokában. 1847-ben a Popovics-örökösöktől Mocsonyi Mihály vette meg. A Mocsonyi-familia aztán 1917-ben 360.000 koronáért eladta a házat az Otthon Ingatlan Építési Részvénytársaságnak. Most pedig Freystädler lovag épít a régi ház helyén új palotát.

A Mocsonyi-familia érdekes familia és valamikor nagy szerepet játszott Pest életében. A Mocsonyiak a XVIII. század második felében Macedóniából vándoroltak be Magyarországra. Egyik ősiük, Péter, mint tábori

pap vett részt Jenő savoyai herceg harcain és el is esett. A két ágra szakadt román család ősei: Mocsonyi Mihály és Mocsonyi András voltak. Mikor a Mocsonyiak Peste megtelepedtek, már igen vagyonos kereskedők voltak és a közéletben is sokat szerepeltek. 1780-ban Mocsonyi András utódai a bányai foeni birtokot kapták a császártól részint katonai érdemeikért, részint pénzügyi áldozataik elismeréséül; majd 1783-ban József császártól kijárták a nemességet és de Foen lett az előnevük. Babes Viktor írta meg a Mocsonyiak történetét és amint ebből a történetből kitetszik: Mocsonyi Andrásék nagyon ügyes emberek lehettek, akik rövid idő alatt igen szép karriert futottak meg és nagy vagyonra tettek szert. A másik Mocsonyinak: Mihálynak a leszármazottja Péter, aki Tokajban lakott, 1804-ben kapott nemességet. A két ág később összeházasodik és ez a házasság nem csak megnöveli, de konzerválja is a Mocsonyi-vagyont. Ezernyolcszáz-

negyvennyolc táján már mint politikusok
tűnnek föl a Mocsonyiak. Mocsonyi Péter
például 1847-ben tagja volt a pozsonyi rendi
országgyűlésnek, mint Torontál vármegye
képviselője. Ezt a Mocsonyit 1848-ban az
osztrák kormány, mint a románok bizalmi-
emberét Bécsbe hívja. Attól fogva a Mocso-
nyiak teljesen a román politika érdekeit
szolgálják. Mocsonyi András, akit 1858-ban
meggyilkolnak, egész életén keresztül a ro-
mán egyháznak a szerb egyháztól való el-
választása és a szebeni ésekség megalapítá-
sa érdekében dolgozik. Bach-korszakban
Mocsonyi András bánátviaéki kormánybiz-
tos; 1860-ban pedig tagja a bécsi „verklärter
Reichsrath“-nak, ahol azt indítványozta,
hogy a monarchiát nemzetiségi alapon szer-
vezzék át és a Bánátot kapcsolják Erdélyhez.
Mikor a propozícióit Bécsben nem honorál-
ják, otthagyja a politikát, de továbbra is
megmarad a román nemzetiségi érdekek
harcosának.

Körülbelül ez a foglalatja annak a tanul-
mánynak, amelyben Babes Viktor a Mocso-
nyi-familia történetét megírja. Elmult idők
elfelejtett emlékei ez a történet, amelyet vá-
ratlanul tett aktuálissá az a bontó csákány,
amely a Veres Pálné uccai vén sárga házat
elpusztítja.

Pápaszem